

بررسی میزان بهزیستی روانشناختی و سازگاری زناشویی و رضایت از زندگی در

بین خانواده های چند همسری و تک همسری

سعید عرب^۱

کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه خوارزمی تهران

دکتر بدرالسادات دانشمند

استادیار دانشگاه شهید باهنر کرمان

زهرا پودینه

کارشناسی ارشد روانشناسی کودکان استثنایی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بیرجند

ناهید ثامتی

دانشجوی دکتری روان شناسی تربیتی دانشگاه علامه طباطبایی

احمد میرگل

کارشناسی ارشد روانشناسی فلسفه تعلیم و تربیت دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک

اشرف باباخانلو

روان شناسی بالینی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ساوه

پذیرش: ۹۳/۵/۱۴

دریافت: ۹۲/۱۰/۲۵

چکیده

هدف: در پژوهش حاضر، به دنبال بررسی و مقایسه میزان بهزیستی روانشناختی، سازگاری زناشویی و رضایت از زندگی در بین زنان خانواده های چند همسری و تک همسری هستیم.

روش: روش پژوهش حاضر از نوع علی - مقایسه ای می باشد، به این منظور، ۶۰ زن از خانواده های چند همسری و ۵۲ زن از خانواده های تک همسری انتخاب و در پژوهش حاضر شرکت داده شدند. جهت گردآوری داده ها از پرسشنامه های بهزیستی روانشناختی، سازگاری زناشویی و رضایت از زندگی استفاده گردید و جهت تجزیه و تحلیل داده های آماری از روش های همبستگی پیرسون، رگرسیون چند متغیره گام به گام و آزمون t گروههای مستقل استفاده گردید.

1. Saeidmehr14@gmail.com & saeidmehr14@yahoo.com

یافته ها: براساس نتایج بدست آمده از روش همبستگی پیرسون نشان می دهد که سازگاری زناشویی رابطه ی مثبت و معناداری با رضایت از زندگی "معنویت" شادی و خوش بینی "رشد و بالندگی فردی" ارتباط مثبت با دیگران "خود پیروی و نمره کلی بهزیستی روانشناختی دارد. نتایج حاصل از رگرسیون چند متغیره گام به گام نشان داد که در گام اول نمرات کلی بهزیستی روانشناختی وارد معادله ی رگرسیون گردیدند و به میزان 30.3% واریانس را برای نمرات سازگاری زناشویی تبیین کرد. در گام دوم نمرات مقیاس رضایتمندی از زندگی وارد معادله ی رگرسیون گردید و به میزان 2.7% واریانس را برای سازگاری زناشویی تبیین کرد. و در گام سوم نمرات زیر مقیاس معنویت وارد معادله ی رگرسیون گردید و به میزان 3% واریانس را برای سازگاری زناشویی تبیین کرد. نمرات کلی بهزیستی روانشناختی با سازگاری زناشویی رابطه مثبت و معناداری داشتند و هم چنین نمرات مقیاس رضایتمندی از زندگی رابطه مثبت و معناداری با سازگاری زناشویی داشتند، و نتایج حاصل از آزمون t گروههای مستقل نشان داد که تفاوت معناداری بین نمرات بهزیستی روانشناختی و سازگاری زناشویی و رضایت از زندگی در بین زنان خانواده های چند همسری و تک همسری وجود دارد.

نتیجه گیری: براین اساس می توان نتیجه گرفت که میزان بهزیستی روانشناختی و سازگاری زناشویی و رضایت از زندگی زنان خانواده های چند همسری بیشتر از زنان خانواده های تک همسری می باشد.

کلید واژه ها: بهزیستی روانشناختی "سازگاری زناشویی" رضایت از زندگی "چند همسری"
"تک همسری"

مقدمه

خانواده را موسسه یا نهاد اجتماعی معرفی کرده اند که ناشی از پیوند زناشویی زن و مرد است. از جمله مظاهر زندگی اجتماعی انسان، وجود تعامل‌های سالم و سازنده میان انسان‌ها و برقرار بودن عشق به هم‌نوع و ابراز صمیمیت و همدلی به یکدیگر است. خانواده محل ارضای نیازهای مختلف جسمانی و عقلانی و عاطفی است و داشتن آگاهی از نیازهای زیستی و روانی و شناخت چگونگی ارضا آنها و تجهیز شدن به تکنیک‌های شناخت تمایلات زیستی و روانی ضرورتی انکارناپذیر می‌باشد. رضایت یک فرد از زندگی زناشویی به منزله رضایت وی از خانواده محسوب می‌شود و رضایت از خانواده به مفهوم رضایت از زندگی بوده و در نتیجه تسهیل در امر رشد و تعالی و پیشرفت مادی و معنوی جامعه خواهد شد (عدالتی و ردوزان، ۲۰۱۰).

از آنجا که ازدواج اغلب به شیوه‌های قانونی، دینی و فرهنگی اطلاق می‌شود که ماهیت و کیفیت آن توسط هنجارهای اجتماعی برساخته می‌شود، لذا می‌توان به لحاظ ساختی از ازدواج تک همسر و چند همسر نام برد که در جوامع مختلف جایگاه‌های متفاوتی دارند (برنالده، ۱۳۸۴). منشا پیدایش چندزنی را انسان‌شناسان هم‌زمان با شیخویت پدری دانسته‌اند و عقیده دارند که پس از اهلی شدن حیوانات مساله چرای دام‌ها مورد توجه قرار گرفت که در نتیجه فرآیند مالکیت زمین گسترش یافت. به این ترتیب زنان مزیت و برتری خود را از دست دادند و انگیزه ازدواج بیشتر به سوی تامین نیازهای جنسی سوق یافت و تعدد زوجات به وجود آمد (فربد، ۱۳۸۳). به طور کلی ازدواج چند همسری در جوامع جمعی، الگوی مرسوم می‌باشد که در این جوامع نرخ باروری بالا است و فرزندان به عنوان تامین‌کننده نیروی کار و ثروت، حامی منافع اقتصادی و اجتماعی والدین قلمداد می‌شوند. به همین دلیل تمایل به داشتن فرزند زیاد از طریق حمایت از ساختار چند همسری برای نظام خانواده انجام می‌گیرد (البدرو، ۲۰۰۷). چند همسری محدود به مذاهب خاصی تعریف گردیده است. اما در مقابل پدیده رایج تک همسری که ازدواج یک مرد با یک زن گفته می‌شود دارای اثرات به تبع مثبت تری نسبت به چند همسری می‌باشد که از آنها می‌توان به ۱- ارتباط جنسی مثبت ۲- محبت و عشق بیشتر بر مبنای دوستی و روابط محبت‌آمیز که این عوامل در پدیده چند

همسری به مراتب محدودتر و روابط عاطفی سردتری در آن حاکم است. اگر چه میزان پدیده چندهمسری در کل کشور رقم قابل ملاحظه ای نمی باشد؛ از این رو نمی توان چندزنی را در ایران ساخت غالب قلمداد کرد. اما این پدیده طی سالهای ۱۳۶۰ به دلیل وجود شرایط بحرانی ناشی از جنگ ایران و عراق به شکل قابل ملاحظه ای در برخی از مناطق کشور افزایش یافت. (امانی، ۱۳۸۰). این در حالی است که این پدیده اجتماعی در برخی از مناطق کشور هنوز به میزان بالایی وجود دارد (مجاهد، ۱۳۸۳). در شهر زاهدان از میان ۱۵۱۱۰۰ زوج ۸۶۷۰۰ نفر بیش از یک زن دارند. در این میان ۶۵۴۲۵ نفر دو زن و ۲۱۳۷۴ نفر به طور همزمان سه یا تعداد بیشتری زن دارند. تعداد خانواده های تک همسر در این شهر ۶۴۳۰۱ نفر می باشد. به این معنا که ۴۲.۵ درصد از خانواده های موجود در زاهدان ساختار تک همسر دارند و ۵۸.۵ درصد از آنان در خانواده های چند زن به سر می برند (مرکز آمار استان سیستان و بلوچستان، ۱۳۸۵).

باید اشاره نمود که پدیده چند همسری باعث می شود ساختار خانواده و فضای روانی-عاطفی خانواده متزلزل گردد، همچنین این پدیده باعث می شود نه تنها بهداشت روانی خانواده تحقق نگردد بلکه اثرات منفی و جبران ناپذیری بر اعضای خانواده و بخصوص پدر و مادر بگذارد و باعث می گردد تعادل روانی و سازگاری زناشویی بر هم بخورد و رضایت از زندگی در میان زن و مرد از حد مطلوب آن خارج گردد و به وضعیت بحرانی و نابهنجاری مبدل گردد (لطف آبادی، ۱۳۷۸). قابل ذکر است که در زمینه سازگاری زناشویی زوجین، نظری و همکاران (۱۳۹۲) پژوهشی را تحت عنوان بررسی تاثیر غنی سازی ارتباط بر سازگاری زناشویی انجام دادند، که براساس نتایج بدست آمده آموزش غنی سازی ارتباط بر سازگاری زناشویی زوجین تاثیر می گذارد. همچنین در پژوهشی دیگر نیلفروشان و همکاران (۱۳۹۳) نشان دادند که در تبیین کیفیت رابطه زناشویی، عامل عمومی شخصیت و ابعاد دلبستگی دارای سهم ویژه ای بوده و باید هر دو همزمان مورد توجه قرار گیرد، و در همین راستا عارفی و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که ویژگی های شخصیتی از جمله روانرنجور خویی، رون گرایی، توافق و وظیفه شناسی می توانند میزانی از واریانس رضایت زناشویی زوجین را تبیین کنند و همچنین علیدادی طائمه و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که هوش معنوی با رضایتمندی زناشویی و راهبردهای حل تعارضات

زناشویی دارای همبستگی می باشد. همچنین اسمعیلی و دهدست (۱) در پژوهش خود تحت عنوان ارائه طرحی مفهومی از رابطه تعارض های دوران نامزدی (پیش از ازدواج) با رضایت زناشویی (پس از ازدواج) به این نتیجه رسیدند که تعارضات و نحوه تعاملات در این دوران (پیش از ازدواج) تأثیر فراوانی بر چگونگی شکل گیری روابط آتی زوج جوان که در نتیجه زمینه ساز رضایت و یا عدم رضایت زناشویی در خانواده بعد از ازدواج خواهد شد؛ دارد که همین امر لزوم توجه زوج درمانگران و کارشناسان مسائل خانواده را به اهمیت این دوران در طول چرخه زندگی زناشویی می‌رساند.

در زمینه خانواده های چند همسری پژوهشهایی صورت پذیرفته است، از آن جمله می توان به مطالعه استفانی تحت عنوان " بررسی میزان رضایت زناشویی در خانواده های در شهر ابوظبی امارات متحده عربی" اشاره کرد. نتایج حاصل از این تحقیق نشان می دهد رضایت زناشویی در خانواده های چند زن کمتر از خانواده های تک همسر است. اگر چه میزان رضایتمندی با افزایش تعداد فرزندان پسر خانواده افزایش پیدا می کند، اما میزان کشمکش بین هووها در این شرایط افزایش می یابد. زیرا داشتن فرزند پسر به عنوان یکی از منابع ارزشمند امکان کشمکش در روابط خانوادگی را فراهم می کند (استفانی، ۲۰۰۷)، همچنین نتایج مطالعه موردی الشربینی^۲ که سلامت روانی و جسمی زنان اول در خانواده های چند زنی را مورد بررسی قرار داد، میزان افسردگی، اضطراب و بیماری های جسمی همچون فشار خون و سردردهای میگرنی در زنان اول خانواده های چند همسر بیش از دیگر زنان ارزیابی می کند. (الشربینی، ۲۰۰۵) و همچنین در تحقیقی که در مورد سلامت روانی والدین در خانواد های چند همسری و تک همسری انجام پذیرفت نشان داده شد که زنان خانواد های چند همسری درصد معنی داری از سلامت روانی کمتری نسبت به شوهران خود و همچنین نسبت به زنان و مردان خانواده های تک همسری برخوردار هستند. مردان خانواد های تک همسری و چند همسری و همچنین زنان خانواد های تک همسری از نظر سلامت روانی تفاوت معنی داری با یکدیگر نداشتند در نتیجه سلامت روانی زنان خانواد های چند همسری پایین تر از سلامت روانی زنان خانواد های تک همسری می باشد (مجاهد و بیرشک، ۱۳۷۳).

1.AL-Sherbiny

همانطوری که در پاراگراف فوق اشاره گردید، در پدیده چند همسری روابط سرد عاطفی در فضای این خانواده‌ها حاکم است و محبت و عشق که بر مبنای دوستی و روابط محبت آمیز باشد در خانواده‌های چند همسری به مراتب محدودتر است، اما مطالعاتی هم در این زمینه انجام شده است که نتایج مغایر با پژوهشهای فوق را نشان می‌دهد، از این جمله می‌توان به نتیجه بدست آمده از تحقیق ملانقی در قم تحت عنوان "وضعیت عملکرد خانواده و سلامت روان در خانواده‌های چند همسری" اشاره نمود. بر اساس نتایج حاصل از این مطالعه، سلامت روانی زنان در خانواده‌های چند همسری تفاوت معناداری با خانواده‌های تک همسر ندارد. همچنین عنوان شده است میزان مشارکت گروهی میان افراد خانواده در چنین خانواده‌هایی به مراتب بیشتر است. البته باید اشاره نمود که علت این نتایج می‌تواند شرایط اجتماعی - فرهنگی جامعه مورد بررسی باشد (ملانقی، ۱۳۷۷).

و همچنین اوامانام (۱۹۸۷) دریافت که عامل ایجاد فشار در خانواده‌های چند همسری بیشتر است اما به علت منابع حمایتی موجود در شبکه روابط خانوادگی آنان کمتر مشکل روانی پدید می‌آید.

مهم بودن جایگاه خانواده و نقش بسیار اساسی و حیاتی که هر یک از اعضای خانواده در رشد و بالندگی فضای خانواده بر عهده دارند که در این بین نتایج و پیامدهای مثبت رشد خانواده باعث ترقی و جهت دهی اهداف متعالی جامعه می‌گردد ما را بر آن داشت تا زمینه‌های نابهنجاری که فضای بامحبت خانواده را متزلزل می‌کند مورد بررسی و تحلیل قرار دهیم. یکی از این زمینه‌های نابهنجار که توضیحات تفصیلی در رابطه با آن اشاره گردید پدیده چند همسری می‌باشد، همانطور که در پاراگراف‌های فوق اشاره گردید پدیده چند همسری زمینه ساز بسیاری از مشکلات در فضای خانواده می‌گردد، اما پژوهش‌هایی که در این زمینه صورت گرفته است نشان می‌دهد که با مطالب فوق مغایرت دارد، که البته بر نقش شرایط فرهنگی جامعه مورد مطالعه در بدست آمدن این نتایج تاکید شده است لذا پژوهش حاضر در پی آن است که به بررسی و مقایسه میزان بهزیستی روانشناختی و سازگاری زناشویی و رضایت از زندگی در بین خانواده‌های چند همسری و تک همسری توابع شهر زاهدان (شهرستان میرجاوه) بپردازد.

روش

روش پژوهش حاضر با توجه به ماهیت متغیرهای مورد مطالعه از نوع علی - مقایسه ای می باشد.

جامعه آماری و نمونه: جامعه آماری این پژوهش را خانواده های چند همسری و تک همسری مناطق حاشیه نشین و توابع شهر زاهدان تشکیل می دهند. جهت انتخاب نمونه به این صورت عمل گردید که ۶۰ زن از خانواده های چند همسری و ۵۲ زن از خانواده های تک همسری به صورت نمونه گیری در دسترس انتخاب و در پژوهش شرکت داده شدند.

ابزار پژوهش: پرسش نامه سازگاری زناشویی دو نفره اسپانیر (DAS)

این مقیاس دارای ۳۲ سوال می باشد و در سال ۱۹۷۶ به وسیله ی اسپانیر برای سنجش میزان سازگاری دو نفره (زن و شوهر) تهیه شد و تا سال ۱۹۸۴ به عنوان ابزار اصلی پژوهش و نزدیک به ۱۰۰۰ مطالعه مورد استفاده قرار گرفته است. اسپانیر اعتبار و روایی این مقیاس را در سطح نمرات کلی ۶۹. قرار داد و برای مقیاس های فرعی به ترتیب برای رضایت مندی دو نفره ۰/۹۲ برای توافق دو نفره ۹۰. برای همبستگی دو نفره ۸۶. و برای ابراز محبت در روابط دو نفره ۷۳. تعیین کرد (کردتمینی، ۱۳۸۴). در پژوهش حاضر میزان الفای کرونباخ برای کل مقیاس برابر با ۸۳ می باشد که این نشان از میزان بالای پایایی این مقیاس می باشد. (تمینی کرد، بهمن ۱۳۸۴)

پرسش نامه ی بهزیستی روانشناختی طبسی زنجانی (WB): این پرسش نامه که به وسیله ی طبسی زنجانی، رضا (۱۳۸۳). به منظور سنجش بهزیستی روانشناختی ابداع گردیده دارای ۷۷ سوال می باشد که بر اساس اصول و روش های روان سنجی ایجاد گردیده است و دارای شش خرده مقیاس می باشد: ۱- رضایت زندگی (۱۹ سوال) ۲- معنویات (۱۳ سوال) ۳- شادی و خوش بینی (۱۹ سوال) ۴- رشد و بالندگی فردی (۸ سوال) ۵- ارتباط مثبت با دیگران (۸ سوال) ۶- و خودپروی (۱۰ سوال)

بررسی میزان بهزیستی روانشناختی و سازگاری زناشویی و رضایت..... فصلنامه مشاوره و روان‌دمانی خانواده

به منظور برآورد همسانی درونی از روش آلفای کرون باخ استفاده کرده است. ضریب قابل اعتماد کل مقیاس ۰.۹۴ است که در آزمون‌های فردی بین ۰.۶۲ تا ۰.۹۰ می‌باشد در پژوهش حاضر میزان آلفای کرون باخ برای کل پرسش‌نامه ی برابر ۰.۷۸ گزارش گردید

مقیاس رضایت از زندگی (LSS): این پرسش‌نامه که شامل ۵ آیت‌م می‌باشد و برای اندازه‌گیری میزان رضایت از زندگی در افراد مورد استفاده قرار می‌گیرد توسط هوبینیر (۱۹۹۴) جهت شناسایی میزان رضایت زندگی افراد ساخته شده و میزان آلفای کرون باخ این پرسش‌نامه در پژوهش حاضر برابر ۰.۹۴ گزارش گردیده است

شیوه گردآوری اطلاعات: جهت گردآوری داده‌ها به این صورت عمل گردید که یک معرفی‌نامه از دانشکده روانشناسی دانشگاه سیستان و بلوچستان به واحد مددکاری اجتماعی اداره کمیته امام خمینی (ره) شهرستان میرجاوه تحویل گردید و پس از شناسایی خانواده‌های چند همسری به آنها مراجعه گردید و پرسش‌نامه‌های سازگاری زناشویی (دو نفره) و بهزیستی روانشناختی و رضایت از زندگی در اختیار آنها قرار گرفت، شرکت‌کنندگانی که فاقد تحصیلات لازم بودند به صورت شفاهی سوالات به آنها ارایه گردید و از آنها خواسته شد به دقت به تمامی سوالات پاسخ دهند و هیچ‌گزینه‌ای را بدون پاسخ نگذرانند، البته ذکر این نکته حائز اهمیت است که تعداد زنانی که از سطح سواد لازم برخوردار نیستند، بسیار کم است و بقیه از سواد لازم برخوردارند. و همچنین به هر دو گروه اطمینان داده شد که اطلاعات آنها به صورت محرمانه در اختیار محقق قرار خواهد گرفت و نتایج آن جهت کار پژوهشی مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۶ استفاده گردید. روش‌های آماری مورد استفاده در این پژوهش عبارتند از: ضریب همبستگی پیرسون، رگرسیون گام به گام و آزمون t برای گروه‌های مستقل.

یافته ها

جدول ۱. بررسی رابطه ی معناداری بین نمرات سازگاری زناشویی، بهزیستی روانشناختی و رضایت از زندگی وجود دارد؟

متغیر	رضایت از زندگی	معنویت	شادی و خوش بینی	رشد و بالندگی فردی	ارتباط مثبت با دیگران	خود پیروی	نمره کلی بهزیستی روانشناختی	نمره کلی سازگاری زناشویی
سازگاری زناشویی	۰/۴۴۷ **	۰/۲۵۶ **	۰/۳۹۲ **	۰/۴۲۴ **	۰/۳۱۸ **	۰/۳۰۲ **	۰/۵۵۰ **	۱/۰۰۰

** (۰/۰۱) p

برای پاسخ به سوال اول از ضریب همبستگی پیرسون استفاده گردیده است که نتایج در جدول بالا آمده است، همانطور که نتایج نشان می دهد سازگاری زناشویی رابطه مثبت و معناداری با رضایت از زندگی (r=۰/۴۴۷، p<۰/۰۱) معنویت (r=۰/۲۵۶، p>۰/۰۱) ، ۰/۳۹۲ ، p<۰/۰۱) ، رشد و بالندگی (r=۰/۴۲۴، p<۰/۰۱) ارتباط مثبت با دیگران (r=۰/۳۱۸، p<۰/۰۱) ، خود پیروی (r=۰/۳۰۲، p<۰/۰۱) نمره کلی بهزیستی روانشناختی (r=۱، p<۰/۰۱) نمره کلی سازگاری زناشویی (r=۱، p<۰/۰۱) دارد .

جدول ۲. معادله رگرسیون سازگاری زناشویی از روی بهزیستی روانشناختی و رضایت از زندگی

ضریب غیر استاندارد	خطای استاندارد	ضریب استاندارد	آماره t	ضریب همبستگی چندگانه	ضریب تعیین	تغییر ضریب تعیین	سطح معناداری
۰/۵۵۳	۰/۰۸۴	۰/۶۹۶	۶/۵۹۷	۰/۵۵۰	۰/۳۰۳	۰/۳۰۳	۰/۰۰۰
۰/۳۵۸	۰/۱۵۹	۰/۱۷۴	۲/۲۵۰	۰/۵۷۴	۰/۳۳۰	۰/۰۲۷	۰/۰۲۶

برای پاسخ به سوال دوم پژوهش از رگرسیون چند متغیره گام به گام استفاده گردیده است . نتایج رگرسیون نشان داد که در گام اول نمرات کلی بهزیستی روانشناختی وارد معادله ی رگرسیون گردیده اند و به میزان ۳/۳۰٪ واریانس را برای نمرات سازگاری زناشویی تبیین کرده در گام دوم نمرات مقیاس رضایت مندی از زندگی وارد معادله رگرسیون گردید و به میزان ۲/۷٪ واریانس را برای سازگاری زناشویی تبیین کرد و در گام سوم نمرات زیر مقیاس معنویت وارد معادله رگرسیون گردید و به میزان ۳٪ واریانس را برای سازگاری زناشویی تبیین کرد ، نمرات کلی بهزیستی روانشناختی با سازگاری زناشویی ($\text{Beta} = ۰/۶۹۹$ ، $p = ۰/۰۰۰$) رابطه مثبت و معناداری داشتند و هم چنین نمرات مقیاس رضایتمندی از زندگی رابطه مثبت و معناداری با سازگاری زناشویی داشتند اما نمرات زیر مقیاس معنی دار ($p < ۰/۰۲$ ، $\text{Beta} = ۰/۱۷۴$) با سازگاری زناشویی ($p = ۰/۰۲۷$ ، $\text{Beta} = -۰/۲۳۷$) رابطه منفی داشتند .

جدول ۳. بررسی میزان بهزیستی روانشناختی در بین خانواده های چند همسری و تک

همسری

متغیر	t.test	Sig
رضایت از زندگی	-۵/۶۰۹**	۰/۰۰۰
معنویت	-۵/۰۱۰**	۰/۰۰۰
شادی و خوش بینی	-۲/۸۲۱**	۰/۰۰۶
رشد و بالندگی	-۴/۱۴۲**	۰/۰۰۰
نمرات کلی بهزیستی روانشناختی	-۵/۵۴۹**	۰/۰۰۰
نمرات کلی سازگاری زناشویی	-۳/۳۷۹**	۰/۰۰۱

** ($p < ۰/۰۱$)

برای پاسخ به سوال سوم پژوهش از آزمون t برای گروه های مستقل استفاده گردید و نتایج حاکی از آن بود که تفاوت معنی داری بین زنان خانواده های چند همسری و خانواده های تک همسری در میانگین نمرات رضایت از زندگی ($t = -5/60$ ، $p < 0/000$)، معنویت ($t = -5/010$ ، $p < 0/000$)، شادی و خوش بینی ($t = -2/821$ ، $p < 0/006$)، رشد و بالندگی ($t = -4/142$ ، $p < 0/000$)، نمرات کلی بهزیستی روانشناختی ($t = -5/549$ ، $p < 0/000$)، نمرات کلی سازگاری زناشویی ($t = -3/379$ ، $p < 0/001$) وجود داشت.

یعنی اینکه زنانی که ازدواج مجدد داشتند در زیر مقیاس ها و مقیاس کلی بهزیستی روانشناختی نمرات بالاتری در مقایسه با زنان خانواده های تک همسری کسب کردند .

جدول ۴. بررسی میزان سازگاری زناشویی در بین خانواده های چند همسری و تک همسری

متغیر	گروهها	N	میانگین	انحراف معیار	t.test	Sig
رضایت از زندگی	تک همسری	۵۲	۶۲/۲۳۸	۵/۱۴۹	-۵/۶۰۹**	۰/۰۰۰
	چند همسری	۶۰	۶۸/۲۰۰	۵/۹۷۹		
معنویت	تک همسری	۵۲	۴۵/۱۹۳	۵/۵۱۵	-۵/۰۱۰**	۰/۰۰۰
	چند همسری	۶۰	۴۹/۷۳۳	۴/۰۴۵		
شادی و خوش بینی	تک همسری	۵۲	۶۱/۳۰۴	۶/۹۷۳	-۲/۸۲۱**	۰/۰۰۶
	چند همسری	۶۰	۶۵/۳۱۵	۷/۹۳۳		
رشد و بالندگی	تک همسری	۵۲	۲۳/۰۷۵	۴/۳۰۷	-۴/۱۴۲**	۰/۰۰۰
	چند همسری	۶۰	۲۶/۸۲۷	۵/۱۵۳		
ارتباط مثبت با دیگران	تک همسری	۵۲	۳۰/۵۹۸	۴/۰۰۰	-۱/۴۸۷	۰/۱۴
	چند همسری	۶۰	۳۱/۶۵۰	۳/۴۸۲		
خود پیروی	تک همسری	۵۲	۳۳/۵۱۴	۳/۲۹۸	-۰.۹۳۱	۰/۳۵۴
	چند همسری	۶۰	۳۴/۲۳۳	۴/۶۴۰		
نمرات کلی بهزیستی روانشناختی	تک همسری	۵۲	۲۵۵/۹۲۵	۱۷/۶۴۲	-۵/۵۴۹**	۰/۰۰۰
	چند همسری	۶۰	۲۷۵/۹۵۹	۲۰/۱۹۷		
نمرات کلی سازگاری زناشویی	تک همسری	۵۲	۱۱۵/۸۱۵	۱۰/۱۶۵	-۳/۳۷۹**	۰/۰۰۱
	چند همسری	۶۰	۱۲۶/۲۶۰	۲۰/۱۷۷		

بررسی میزان بهرستی روانشناختی و سازگاری زناشویی و رضایت..... فصلنامه مشاوره و روان‌دمانی خانواده

در جدول فوق نشان داده شده است که تفاوت معناداری بین زنان خانواده های چند همسری و تک همسری در مقیاس سازگاری زناشویی وجود دارد.

در مقیاس سازگاری زناشویی زنان خانواده های چند همسری نمره بالاتری در مقایسه با زنان خانواده های تک همسری کسب کردند .

جدول ۵. بررسی میزان رضایت از زندگی در بین خانواده های چند همسری و تک همسری

سطح معناداری	درجه آزادی	آماره t	انحراف معیار	میانگین	تعداد	گروه	
۰/۸۶	۱۱۰	-۰/۱۷۷	۷/۱۴۴۱	۲۱/۰۱۹۲	۵۲	تک همسری	رضایت از زندگی
			۹/۲۷۷۸	۲۱/۳۰۰۰	۶۰	چند همسری	

در جدول فوق نشان داده شده است که تفاوت معناداری بین خانواده های چند همسری و تک همسری از لحاظ میزان رضایت از زندگی وجود دارد . یعنی اینکه میزان رضایت از زندگی از زنان خانواده چند همسری بیشتر از خانواده تک همسری دارد .

نتیجه گیری

خانواده و ساختار منظم آن پویایی ، رشد و بالندگی ، آرامش و ترقی و پیشرفت را دنبال می کند این مطلب از توضیحاتی که مربوط به شناخت خانواده و اهمیت آن می باشد بر می خیزد . با توجه به این نکته مهم تمامی راهکارها ؛ دستور العمل ها و پیشنهادات باید متضمن یک هدف باشد و آن هم این است که خانواده مسیر اصلی پیشرفت خود را طی کند تا به مقصد یک خانواده که همان سعادت و خوشبختی حقیقی است دست یابد .

یکی از سوالات در این تحقیق بررسی و مقایسه میزان بهزیستی روانشناختی، سازگاری زناشویی و رضایت از زندگی در بین خانواده‌های چند همسری و تک همسری می‌باشد. یعنی به دنبال این نکته هستیم تا این خانواده‌ها را (چند همسری و تک همسری) در این سه متغیر (بهزیستی روانشناختی، سازگاری زناشویی و رضایت از زندگی) مورد مقایسه قرار دهیم. برای پاسخ به سوال اول پژوهش از آزمون همبستگی پیرسون استفاده گردید که نتایج بیانگر آن بود که سازگاری زناشویی رابطه مثبت و معناداری با رضایت از زندگی، معنویت، شادی و خوش بینی، رشد و بالندگی، ارتباط مثبت با دیگران، خود پیروی، نمره کلی بهزیستی روانشناختی و نمره کلی سازگاری روانشناختی داشت. برای پاسخ به سوال دوم از رگرسیون چند متغیره گام به گام استفاده گردید. نتایج رگرسیون نشان داد که نمرات کلی بهزیستی روانشناختی با سازگاری زناشویی رابطه مثبت و معناداری داشتند و همچنین نمرات مقیاس رضایتمندی از زندگی رابطه مثبت و معناداری با سازگاری زناشویی داشتند، اما نمرات زیر مقیاس معنویت با سازگاری زناشویی رابطه منفی داشتند. برای پاسخ به سوال سوم از آزمون t گروه‌های مستقل استفاده گردید و نتایج حاکی از آن بود که تفاوت معناداری بین زنان خانواده‌های چند همسر و خانواده‌های تک همسر در میانگین نمرات رضایت از زندگی، معنویت، شادی و خوش بینی، رشد و بالندگی، نمرات کلی بهزیستی روانشناختی و نمرات کلی سازگاری زناشویی وجود دارد.

نتایج پژوهش حاضر با مطالعه (اوامانام، ۱۹۸۷) و (دوروجایی، ۱۹۷۹) و (ملانقی، ۱۳۷۷) همخوانی دارد. به نظر می‌رسد که بهزیستی روانشناختی، سازگاری زناشویی و رضایت از زندگی با یکدیگر رابطه معناداری دارند یعنی این که هر چقدر میزان رضایت از زندگی افزایش یابد میزان سازگاری زناشویی و رضایت از زندگی نیز افزایش می‌یابد.

تحقیق حاضر به دنبال این بود تا نقش مؤلفه‌های بهزیستی روانشناختی و رضایت از زندگی در سازگاری زناشویی را در خانواده‌های چند همسری و تک همسری مورد مقایسه قرار دهد. بهزیستی روانشناختی یکی از مهم‌ترین متغیرها در این امر دارای ۶ مقیاس فرعی می‌باشد که مورد بررسی قرار گرفته و عبارتست از: معنویت، شادی، خوش بینی، ارتباط مثبت با دیگران، خود پیروی و رشد و بالندگی.

با توجه به بررسی و تحلیلی که صورت پذیرفت بین متغیرهای معنویت، شادی، خوش بینی، ارتباط مثبت با دیگران، خود پیروی، بهزیستی روانشناختی و سازگاری زناشویی رابطه مثبت و معنا داری وجود داشت.

یعنی به هر مقدار که سطح این متغیرها افزایش می یابد میزان سازگاری زناشویی هم افزایش می یابد. به این صورت که سازگاری زناشویی رضایت از زندگی و بهزیستی روانشناختی همبستگی و تعامل وجود داشت.

بعد از این که ارتباط بین این سه متغیر مورد بررسی قرار گرفت نقش و اهمیتشان در بین خانواده های چند همسری و تک همسری مورد تحلیل قرار گرفت و نتایج حاکی از آن بود که بهزیستی روانشناختی و سازگاری زناشویی و رضایت از زندگی در خانواده های چند همسری به مراتب بیشتر از خانواده های تک همسری می باشد یعنی هر چقدر میزان بهزیستی روانشناختی و رضایت از زندگی در این خانواده ها افزایش یابد میزان سازگاری زناشویی هم افزایش می یابد.

سپاس و قدردانی

نویسندگان بر خود لازم می دانند از ریاست محترم کمیته امداد امام خمینی (ره) شهرستان میرجاوه و اعضا واحد مددکاری اجتماعی این سازمان، که در امر شناسایی و معرفی خانواده های چند همسری کمک شایان ذکری کرده اند و همچنین زنان شرکت کننده در پژوهش و کلیه ی کسانی که در انجام این پژوهش همکاری و مشارکت داشته اند، تقدیر و تشکر نمایند.

منابع

- خلعتبری، جواد؛ بهاری، صونا (۱۳۸۹). ارتباط بین تاب آوری و رضایت از زندگی. فصلنامه روانشناسی تربیتی
- سادوک. کاپلان (۲۰۰۳)، خلاصه روانپزشکی (۱۳۸۲)، انتشارات شهر آب
- ساموئل گلادینگ. (۱۳۸۶)، خانواده درمانی، ترجمه: فرشاد بهاری، انتشارات تزکیه
- سانتراک. دلبیو (۲۰۰۲)، زمینه روانشناسی، ترجمه: مهرداد فیروز بخت (۱۳۸۷)، انتشارات شهر آب
- سگالن. (۱۳۷۰)، جامعه شناسی تاریخی خانواده، ترجمه: حمید الیاسی (۱۳۷۰)، انتشارات دانشگاه تهران
- طبسی زنجانی. رضا (۱۳۸۳)، ساخت و هنجار یابی مقدماتی پرسشنامه ی بهزیستی روانشناختی، پایان نامه کارشناسی ارشد چاپ نشده روانشناسی، دانشگاه تهران: تهران
- عارفی، مختار؛ محسن زاده، فرشاد؛ قزلباشان، زهرا؛ صادقیپور، آتوسا؛ شیخ اسمعیلی، دلتیاهمسانی شخصیتی، پنج عامل بزرگ شخصیت و رضایت زناشویی، (۱۳۹۳). فصلنامه مشاوره و روان‌درمانی خانواده
- علی‌دای طائمه، فرشته؛ جعفری روشن، مرجان؛ اسماعیل پورمقدم، حمیدرضا. رابطه هوش معنوی با راهبردهای برخورد با تعارضات زناشویی و رضایت‌مندی زناشویی در دانشجویان متأهل شهر تهران (۱۳۹۳). فصلنامه مشاوره و روان‌درمانی خانواده، دوره ۴
- فرابی محمد. (۱۳۷۱)، سیاست مدینه (۱۳۷۱)، انتشارات دانشگاه تهران
- فیرس. تیموتی جی (۱۳۸۵)، روان شناسی بالینی، ترجمه: مهرداد فیروز بخت (۱۳۸۵)، انتشارات شهر آب
- فیلیپ بارکر. (۱۳۸۵)، خانواده درمانی پایه، ترجمه: محسن دهقانی، انتشارات رشد
- کاتوزیان ناصر. (۱۳۷۱)، حقوق مدنی خانواده، انتشارات بهمن برنا
- کاتوزیان ناصر. (۱۳۷۱)، جامعه شناسی زنان و خانواده (۱۳۷۱)، انتشارات بهمن برنا
- کرد تمینی. بهمن (۱۳۸۴)، نقش ازدواج مجدد در سلامت روان همسران و فرزندان شاهد استان سیستان و بلوچستان، پایان نامه کارشناسی ارشد چاپ نشده روان شناسی، دانشگاه تهران: تهران

بررسی میزان بهزیستی روانشناختی و سازگاری زناشویی و رضایت..... فصلنامه مشاوره و روان‌درمانی خانواده

کوبین. (۱۳۷۷)، درآمدی بر جامعه‌شناسی، ترجمه: محسن ثلاثی (۱۳۷۸)، انتشارات ارجمند
گلدنبرگ. ایرنه (۱۳۸۶)، خانواده درمانی، ترجمه: حسین شاهی برواتی (۱۳۸۶)، انتشارات
شروان

گیدنز. (۱۳۷۶)، جامعه‌شناسی، ترجمه: منوچهر صبوری (۱۳۷۶)، انتشارات شرنی
مایکل کرو جین ریدلی. (۱۳۸۴)، زوج درمانی کاربردی، ترجمه: اشرف سادات موسوی
(۱۳۸۴) انتشارات شهر آب

مجاهد، عزیزالله؛ بیرشک، بهروز. (۱۳۸۳) وضعیت رفتاری کودکان و سلامت روانی والدین
در خانواده‌های چند همسری. مجله اندیشه و رفتار، سال نهم، شماره ۳.

محمدی، نعیم؛ شیخی، محمد تقی. (۱۳۸۷). گونه‌شناسی کشمکش در خانواده‌های چند
همسر. مجله تحقیقات زنان.

موسوی. اشرف سادات (۱۳۸۲)، خانواده درمانی کاربردی (۱۳۸۲)، انتشارات مهر کاویان
مینوچین. سالوادور. (۱۳۷۳)، خانواده، خانواده درمانی، ترجمه: باقر ثنایی (۱۳۸۱)، انتشارات
رشد

مینوچین. سالوادور (۱۳۷۳)، فنون خانواده درمانی، ترجمه: فرشاد بهاری (۱۳۷۳)، انتشارات امیر
کبیر

نظری، علی محمد؛ طاهری راد، محسن؛ اسدی، مسعود. (۱۳۹۲). تأثیر برنامه غنی‌سازی ارتباط
بر سازگاری زناشویی زوجها

نیلفروشان، پریسا؛ احمدی، سید احمد؛ فاتحی زاده، مریم؛ عابدی، محمد رضا؛ قاسمی،
وحید. (۱۳۹۳). تأثیر همزمان عامل عمومی شخصیت و ابعاد دلبستگی بر کیفیت رابطه
زناشویی. فصلنامه مشاوره و روان‌درمانی خانواده، دوره ۴

AL-Sherbiny, Ahmad (2005)" The Case of first wife in polygamy".
Arab Psynet Journal. No8.November . PP:18-26

Owuamonam,O.D.(1987). Adolescent's perception of polygamous
family & its relationship to self concept. ***International Journal of
Psychology***, 19,593-598.

Oyefeso,A.O.,& Adegoke,A.R.(1992). Psychological adjustment of
Yorba adolescents as influenced by family Type:a research note.
Journal of Child Psychology, 33, 785-788.